

Maties Rebassa

Per **Enric Culat**

"Em satisfà molt més veure una au comuna en un espai ben conservat que no una raresa en un ambient degradat"

"Sabies que a s'Albufera encara es pot escoltar el silenci?"... Maties Rebassa ens parla en aquesta entrevista del silenci com "un valor extraordinari que no s'hauria de perdre mai"; del seu hort, del qual ja ha començat a recollir-ne els primers fruits, encara que digui que tot just està començant a aprendre'n "una mica"; de Natura i Vida, en majúscules, que en Maties entén com a sinònims; del seu fill Joel, que ja distingeix el cant del sebl•lí, i dels "altres" fills voladors que al director del Parc de S'Albufera li causen maldecaps "cada cop que una espècie disminueix els seus efectius o pareix que passa per mals moments". En aquesta entrevista descobrireu coses tan diverses i interessants com saber què feia en Maties a s'Albufera de petit; l'atracció que sentia pels peixos quan va començar la carrera universitària; la seva passió per les aus migratòries, encara que li costa molt destacar una espècie per damunt de les altres, i fins tot el seu "nerviosisme" quan se'n va a nedar i pensa en taurons.... fruit d'haver vist certes pel•lícules quan era nin.

JUANJO BAZÁN

Què feia en Maties Rebassa abans de ser director del Parc de s'Albufera de Mallorca?

Visitar el Parc molt sovint, això per començar. Sempre m'ha apassionat s'Albufera, des de molt abans de ser-ne director. A l'àmbit professional ja treballava en l'àrea de medi ambient. Vaig estar fent feina en sistemes de gestió ambiental i en educació ambiental, bàsicament.

Com i quan vas conèixer el Parc? Algun cop vas pensar que n'acabaries essent el director?

S'Albufera la coneixia ja de nin, perquè els meus pares vivien als seus voltants i jo anava sovint a jugar devora algun canal de la perifèria del que ara és Parc Natural. Però va ser als 18 anys, quan vaig començar la carrera de Ciències Biològiques a la UIB, quan vaig començar a visitar el Parc amb intencions més concretes, generalment per anar a veure certes espècies d'aus. Evidentment, no pensava en acabar-hi fent feina de director, entre altres coses perquè m'atreia més la feina de naturalista. De fet, vaig tenir la sort de poder fer feina al Parc una temporada ajudant el naturalista del Parc; això va ser quan es va reintroduir el gall faver i va ser una feina apassionant.

I a l'actualitat, encara pots seguir gaudint d'aquest espai de natura independentment de la responsabilitat que suposa haver de gestionar-lo, o això és impossible quan se n'és el director?

Sí, d'una manera diferent, és clar, però fer feina a un Parc Natural com s'Albufera és sempre una sort. Encara que molts dies no pugui sortir del despatx, basta obrir la finestra per escoltar els cants dels rossinyols bords, les bregues dels avisadors, els reclams llastimosos de les juies...

Per què és important preservar una zona humida com s'Albufera?

Uf, per on començ? Qualsevol zona humida té uns valors molt importants, sobretot si es troba dins un ambient mediterrani, com n'és el cas. Però s'Albufera és, a més, la major zona humida de Mallorca, la de major biodiversitat i la més coneguda i visitada. És un lloc excepcional reconegut a tot el món (per exemple, és zona humida d'importància internacional sota la Convenció de Ramsar), amb uns processos biològics i ecològics destacadíssims, amb una elevada presència d'espècies catalogades com a vulnerables o en perill d'extinció, fins i tot amb algunes espècies endèmiques o poblacions úniques a l'àmbit europeu. Presenta igualment uns valors etnològics molt interessants i, com he dit, un ús públic de lleure, formatiu i educatiu intens, però a la vegada compatible amb la

preservació dels valors naturals del Parc.

El canvi climàtic també afectarà el Parc? De quina manera?

Està per veure (no m'agrada fer de futuròleg), però totes les previsions apunten que sí. El règim hídric se'n veurà afectat, amb menys pluges i més concentrades en èpoques concretes, i una sequera estival més pronunciada. També es preveu una pujada del nivell de la mar que l'afectarà de ple, sobretot a la zona costanera (dues litorals i llacunes més apropades a la mar). Amb tot, es preveu una salinització creixent de s'Albufera, i un canvi d'uns ecosistemes per altres.

En quines coses ha millorat el Parc en els darrers anys?

Bé, si es compara s'Albufera actual amb la que hi havia abans de la seva declaració com a Parc Natural, els canvis són enormes i, en general, molt positius. S'han recuperat hàbitats que es trobaven pràcticament desapareguts, ha augmentat la biodiversitat present (per exemple, el nombre d'aus hivernants s'ha multiplicat per 7), s'han habilitat més de 14 kilòmetres d'itineraris i diferents punts d'observació (13), s'ofereix al visitant nombrosa informació sobre el Parc, la seva història, els seus valors i la seva importància, etc. Se segueix fent feina cada any per millorar tant la infraestructura associada a l'ús públic com els hàbitats presents al Parc, i els visitants, en general, ho reconeixen i ens feliciten constantment pels avenços que es van produint, sobretot aquells visitants que vénen sovint i detecten més fàcilment les millores que hi anem introduint.

I en quines ha empitjorat, o quins són els problemes principals que voldries destacar?

Els problemes són eminentment de tipus hídric. La qualitat de les aigües entrants no és la més adequada. La conca hidrogràfica més propera es troba fortament contaminada per nitrats provinents de l'agricultura intensiva, i als nitrats sovint s'hi afegeixen fosfats i altres contaminants de tipus urbà. S'ha de fer molta feina per aconseguir millorar en aquest aspecte. També existeixen altres problemes com poden ser la intensificació turística de la costa o la presència d'una central tèrmica just als límits del Parc. Darrerament, la massiva arribada d'espècies exòtiques s'està convertint també en un problema de primer ordre.

Fa unes setmanes va ser el Dia Mundial de l'Aigua. Tens marcat aquest dia en vermell al teu calendari?

Sí, a l'igual d'altres efemèrides (Dia Mundial de les Aus, Dia Europeu dels Parcs, Dia Mundial de les Zones Humides...), ja que totes les celebrem amb l'organització d'actes commemoratius (visites guiades específiques, tallers, xerrades, activitats de tipus naturalístic...).

Suposo que prioritzar una espècie del Parc per damunt de les altres ha de ser una tria dolorosa per a tu? Potser seria com si un pare hagués d'escollir entre els seus fills?

No ho sé, només tenc un fill, he, he. A veure, a l'àmbit personal no tenc preferències per a cap espècie en concret, ni tampoc per a cap hàbitat. Ara bé, hi ha espècies i hàbitats que són de conservació preferent, no perquè ho digui jo, sinó perquè així ve recollit als documents normatius i de planificació que ens serveixen de referència a l'hora de gestionar. Evidentment, passam molt més temps i dedicam molts més esforços a aquestes espècies i hàbitats que no a altres.

I seguint amb el símil de pare responsable... si un ocell no torna a dormir al Parc de nit què fas: l'esperes despert, el renyes després quan el veus o et queixes i demanes comptes a l'Administració?

He, he. Aquí sí que m'agafes, m'hauria de pensar la resposta amb calma. Així de cop diria que l'esperaria despert, de fet cada cop que una espècie del Parc disminueix els seus efectius o pareix que passa per mals moments intentam esbrinar quins són els motius que provoquen aquesta si-

JUANO BAZÁN

JUANO BAZÁN

tuació, i això no sempre resulta fàcil. Ens dóna molts maldecaps.

Ara seriosament, per què t'agraden les aus i com t'hi vas aficionar?

No sé perquè m'apassionen, per ventura per l'esperit de llibertat que duen associat. De fet, no m'agrada veure aus captives, i sí veure-les als seu ambient natural, totalment lliures. Potser sigui per això que també m'estim més els espais oberts (zones humides, conreus cerealístics, mar oberta, cims de muntanyes...) que els tancats (bosc, per exemple), em donen una major sensació de llibertat.

Actualment entens l'ornitologia com una gestió més pròpia del teu càrrec o també tens temps de gaudir-ne com a aficionat?

Les dues coses. La gestió de s'Albufera té un component ornitològic més que evident, però és els caps de setmana que puc sortir al camp quan de fet gaudeixo amb l'observació de les aus. Ho faig sempre que puc, també amb el nin i no tant amb la dona, que té altres motivacions. Em posa molt content veure com el nin em demana els prismàtics i me diu "papà, un sebl-lí", quan el sent cantar. És quasi l'únic cant que coneix, he, he.

Quina és la teva opinió sobre el nivell de l'ornitologia a Mallorca?

És bastant bo, hi ha gent amb moltíssims coneixements que són vertaderes referències a diferents nivells. També a Menorca i Pitiüses hi ha ornitòlegs molt bons. Però trob a faltar més gent jove, ornitòlegs novells que pugin amb força. Me fa por pensar que hi pot haver una aturada, una

manca de regeneració. Hi ha pocs "menors d'edat" que sentin passió per a les aus i per al seu estudi, i la passió és fonamental en aquesta modalitat científica. Sense passió el camí s'acaba abandonant.

El Fòrum Aus del GOB es representa d'aquest nivell?

Sí, és clar. Molts dels ornitòlegs illencs participen del Fòrum Aus, si bé tampoc es pot esperar que en un fòrum d'aquest estil es mostrin els estudis més acadèmics, no és aquesta la seva finalitat sinó una altra, més enfocada cap a la divulgació i la comunicació, tant entre ornitòlegs com d'observacions o notícies relacionades amb les aus.

Quins ocells et criden més l'atenció quan surts a fer observacions i per què?

Gairebé tots. Quasi no tenc preferències. És cert que m'agraden molt els limícoles, les gavines i aus marines en general, o els rapinyaires, però també m'entusiasmen els passeriformes. Totes les aus són interessants. Sí que és cert que les aus migratòries em fascinen, i si hagués de triar, en un moment donat, observar una au migratòria o una sedentària m'inclinaria per la primera, però això no lleva que m'agradin totes.

Quines altres coses t'apassionen de la natura?

De la natura m'apassiona la Natura, així en majúscula. O la Vida, si es vol. Per a mi Natura i Vida són sinònims. No puc concebre'n una sense l'altra. Quan surt al camp m'omple més el conjunt que representa la Natura que cada una de les seves

parts. Fins i tot quan es tracta d'ocells, em satisfà molt més veure una au comuna i abundant en un espai ben conservat que no una raresa en un ambient completament degradat. Això no lleva que no em pugui interessar veure aquesta raresa, que quedi clar, però la sensació mai serà la mateixa que si la localitzés en un espai ben conservat, no em transmet el mateix ni de lluny.

I el mar, que representa per a tu?

Ja ho he dit, llibertat. Veure un virot planejant damunt la mar és una sensació única, em dóna molta pau. De tant en tant necessit passar una llarga estona a la vorera de la mar i eliminar tensions acumulades. És molt relaxant!

I els peixos, t'atrauen?

Els peixos em varen agradar molt de nin, de fet quan vaig començar la carrera universitària m'agradaven tant o més que les aus. Però després els vaig anar arraconant en favor dels ocells, per altra banda més bons de veure i estudiar.

Els taurons també t'agraden?

He, he, veig que coneixes alguns dels meus punts febles. Un documental de taurons em té ben assegut fins que acaba, els trob uns éssers extraordinaris. Però quan vaig a nedar és una altra cosa, encara que sé que no representen cap perill, no puc evitar sentir-me nerviós. Supòs que no hauria d'haver vist certes pel·lícules quan era un nin...

Com passes el temps lliure, si és que en tens?

Sobretot amb la família. Els darrers dos anys pas molt de temps amb el nin, com no pot ser d'altra manera. Tenc la sort que a ell li agrada molt sortir al camp, així que anam molts horabaixes a l'hort a veure les gallines, a trespasar una miqueta o, simplement, a jugar i observar de tant en tant les aus que van a l'abeurador o a les menjadores.

L'hort és només un passatemps, una manera de relaxar-te o implica uns valors més profunds?

De moment és un passatemps, entre altres coses perquè soc un autèntic neòfit, no tenc coneixements i tot just estic començant a aprendre'n una mica. M'interessa l'horticultura ecològica i estic llegint alguns manuals d'iniciació, amb ells he muntat unes parades en creïller i fa poc he començat a recollir les primeres hortalisses. Me cans (i relax a la vegada) més que altra cosa, però esper ser més productiu aviat, he, he.

L'Horticultura ecològica no es una utopia en ple segle XXI?

Estic convençut que no és només el passat, és també el futur. No té sentit que ens seguim fent malbé poc a poc amb tota una bateria de productes químics nocius per a la salut, la nostra i la de tota la natura. Tampoc ho té que consumim principalment productes que vénen d'altres parts del món, amb l'ús de combustibles i contaminació que això suposa. Veig l'horticultura i l'agricultura d'aquestes darreres dècades, fonamentades en l'ús massiu de productes químics i combustibles, com un error que acabarem pagant, i vull pensar que serem prou intel·ligents com per anar substituint-les de mica en mica per altres

més saludables. O potser no serem intel·ligents, simplement haurem de canviar de model perquè no quedarà més remei, haurem de tornar a la força a la comercialització local dels productes.

L'ecologisme està en decadència, en consonància amb el context de crisi econòmica, o no té res a veure una cosa amb l'altra?

No crec que estigui en decadència, més bé al contrari. Els postulats ecologistes cada cop es troben més assumits per la societat, i pens que això en el futur encara serà més evident. És cert que quan la gent passa gana no pensa en ocellets i floretes, però diria que l'ecologisme no és només això, és molt més. Al cap i a la fi, el que pretén l'ecologisme és la sostenibilitat del sistema, i qui, avui en dia, no xerra de sostenibilitat?

Les dues darreres preguntes seran altre cop sobre s'Albufera. La primera: què li diries als mallorquins que encara no han visitat el Parc, a part que és una vergonya que mai no ho hagin fet?

Mai els diria que és una vergonya no haver visitat s'Albufera. Jo no he visitat la majoria de museus, per exemple, i no em sent avergonyit! Cada persona té uns gustos, unes preferències i unes prioritats, i mai hi ha temps per a tot. S'Albufera es troba oberta a tothom, i estic segur que la gran majoria de la gent que la visita s'ho passa molt bé. Però hi pot haver gent a qui no li agradi la natura, o les zones humides, o els moscards, o el que sigui, i no té perquè venir si no vol. Faltaria més! Sí els diria que s'Albufera, si la saps entendre i respectar, és un espai meravellós i digne de ser visi-

tat sovint, a partir d'aquí que cadascú triï. I molta gent tria visitar s'Albufera, si més no molta més que fa anys.

Pensava que ens contaries un secret, una curiositat o alguna cosa insòlita sobre el Parc per atraure'ns a visitar-lo...però si vols, completa la frase tu mateix. "Sabies que al Parc de s'Albufera....?"

"Sabies que a s'Albufera encara es pot escoltar el silenci?" Per a mi, el silenci és un valor extraordinari que no s'hauria de perdre mai. A s'Albufera hi ha de seguir havent espai per a tot, per als grups de visitants evidentment que sí, però per a la pau i la serenor, també. En una illa com Mallorca, tan massificada, és a la vegada un plaer i una necessitat poder trobar encara racons on s'escolti el silenci, encara que sigui en certs moments del dia.

Una resposta tan interessant mereix encara una "bonus-pregunta" per la meua part: quina importància dones a les activitats científiques que es fan al Parc de s'Albufera?

Molt gran, com posa de manifest el fet que cada any, sense excepció, s'ha incentivat la presència d'investigadors al Parc. Per a gestionar un espai natural protegit, amb uns hàbitats i unes espècies sovint amenaçats o de conservació preferent, s'ha de conèixer en tot moment no només el que hi ha, sinó també la seva evolució. Si no se sap com evolucionen tots aquests elements i, en cas que hi hagi una evolució negativa d'algun d'ells, perquè es dóna, difícilment es poden prendre les accions correctores pertinents. Diria que la investigació aplicada a la gestió és d'una importància capital. •